

TRUYỀN MÁU

Giải Đáp Một Số Thắc Mắc Thông Thường

BLOOD TRANSFUSION

Answers to Some Common Questions

Truyền máu là gì?

Truyền máu là một cách điều trị nhằm tiếp thêm máu hoặc những phần của máu (được gọi là các sản phẩm máu) vào hệ thống máu của quý vị. Các sản phẩm này rút từ máu của những người hiến máu (người tình nguyện hiến máu) hoặc từ chính máu của quý vị (máu của chính bệnh nhân).

Máu và các sản phẩm máu là gì?

Máu có nhiều phần khác nhau.

Tế bào hồng cầu là phần của máu được nhiều người biết tới nhất. Các tế bào này làm cho máu có màu đỏ và dẫn dưỡng khí (oxygen) đi khắp cơ thể.

Tiểu cầu là các tế bào nhớt nhớt. Các tế bào này giúp cho máu đông đặc lại và do đó ngăn ngừa chảy máu.

Các tế bào máu được dẫn đi trong một chất lỏng được gọi là **huyết tương**. Huyết tương có nhiều chất cho cơ thể sử dụng. Một số chất này có thể được tách ra khỏi huyết tương và truyền dưới dạng cô đọng.

Chẳng hạn như:

- ▶ albumin - thay thế chất lỏng bị mất
- ▶ immunoglobulin (globulin miễn dịch) để chống bị nhiễm trùng

Tại sao lại cần truyền máu?

Cơ thể của quý vị phải có đủ số lượng của mỗi phần trong máu mới được khỏe mạnh. Khi bị thương, bị bệnh, giải phẫu hoặc điều trị ung thư đều có thể làm mất máu nhiều đến mức cơ thể quý vị không thể giữ cho mọi bộ phận hoạt động.

Truyền máu sẽ giúp tiếp vào lại cơ thể quý vị một phần máu hoặc sản phẩm máu cần thiết để giúp quý vị hồi phục.

Máu hiến được lấy từ đâu?

Canadian Blood Services (Dịch Vụ Máu Canada) thu thập và thử nghiệm máu của những người tình nguyện hiến máu. Những người hiến máu phải trả lời nhiều câu hỏi về lối sống và bệnh sử của họ. Bất cứ người nào có thể có bất cứ loại bệnh gì đều sẽ không được nhận lấy máu.

Tất cả máu đều được thử nghiệm để dò tìm nhiều loại nhiễm trùng khác nhau. Máu bị nhiễm trùng sẽ được phế thải. **Người hiến máu đó sẽ không còn được nhận lấy máu nữa.**

Máu sau khi thử nghiệm mà không có bệnh sẽ được phân tách ra thành nhiều phần được gọi là các sản phẩm máu. Các sản phẩm này sẽ được gửi đến phòng thí nghiệm của bệnh viện để lưu trữ.

Truyền máu có an toàn hay không?

Không ai có thể bảo đảm là bất cứ cách điều trị nào cũng an toàn 100%. Mỗi loại điều trị đều có các rủi ro, có loại nhiều có loại ít. Nhưng các sản phẩm máu và truyền máu ngày nay an toàn hơn bao giờ hết vì các loại thử nghiệm thanh lọc đều được cải tiến liên tục.

Không chấp nhận điều trị cần thiết cũng có các rủi ro.

Bác sĩ của quý vị chỉ khuyên quý vị ứng thuận cho truyền máu khi tuyệt đối cần thiết.

**CHILDREN'S & WOMEN'S HEALTH
CENTRE OF BRITISH COLUMBIA**
AN AGENCY OF THE PROVINCIAL HEALTH SERVICES AUTHORITY

4500 Oak Street, Vancouver, B.C. V6H 3N1
Phone: 604-875-2345
[Vietnamese] - CW604-V

Các rủi ro của việc truyền máu gồm những gì?

1. Rủi Ro Bị Nhiễm Trùng

Tuy rủi ro này rất ít, một số bệnh vẫn có thể lây sang quý vị qua đường truyền máu. Tình trạng này xảy ra khi cuộc thử nghiệm không “nhìn thấy” loại nhiễm trùng này. Trong cơ thể người hiến máu có thể có siêu vi khuẩn này nhưng họ không cảm thấy bị bệnh khi hiến máu.

Những loại nhiễm trùng đáng quan ngại nhất là Viêm Gan Loại B, Viêm Gan Loại C, Human T-Cell Lymphotropic Virus (HTLV), và Human Immunodeficiency virus (HIV), siêu vi khuẩn West Nile và bệnh Creutzfeldt – Jakob (CJD).

Tỷ lệ rủi ro* bị nhiễm một trong những loại sau đây sau khi được truyền máu là:

Siêu vi khuẩn viêm gan loại B	1 trong 31,000 – 82,000; rủi ro bị bệnh là 1 trong 1.2 triệu
Siêu vi khuẩn viêm gan loại C	1 trong 3.1 triệu
HIV (siêu vi khuẩn Aids)	1 trong 4.7 triệu – 10 triệu
Siêu vi khuẩn West Nile	hiếm
HTLV	rất hiếm
Bệnh Creutzfeldt – Jakob (CJD)	Được biết hiếm có những vụ CJD có thể liên quan đến truyền máu

*Đây là tỷ lệ rủi ro của mỗi đơn vị máu truyền.

Ghi Chú: Càng được truyền nhiều đơn vị máu bao nhiêu thì mức rủi ro càng cao bấy nhiêu. Truyền 10 đơn vị máu sẽ gia tăng rủi ro gấp 10 lần.

Các Loại Nhiễm Trùng Mới và La

Máu cũng có thể mang các loại siêu vi khuẩn mới và lạ chẳng hạn như các loại Viêm Gan mới và những chất khác mà chúng tôi không thể thử nghiệm được.

2. Các Phản Ứng Khi Truyền Máu

Có thể có các biến chứng khác không đe dọa đến mạng sống. Quý vị có thể:

- ▶ Cảm thấy nóng hoặc lạnh hoặc bị **sốt**. Trường hợp này xảy ra thường hơn ở những người đã được truyền máu nhiều lần hoặc thai nghén.
- ▶ Bị **phản ứng do dị ứng** và cảm thấy ngứa ngáy hoặc nổi ban đỏ hoặc thở khó khè.
- ▶ Bị phản ứng nghiêm trọng gọi là **phản ứng hemolytic**. Mỗi lần truyền máu sẽ có rủi ro bị phản ứng loại này nhiều hơn lần trước. Sở dĩ xảy ra tình trạng này là vì máu truyền cho quý vị không bao giờ tương hợp hoàn toàn với máu của quý vị. Cơ thể quý vị có thể sản xuất các kháng thể chống lại máu “lạ”. Quý vị càng được truyền máu nhiều lần bao nhiêu thì quý vị càng dễ tạo ra các kháng thể có thể tiêu diệt các tế bào hồng cầu.

3. Các Biến Chứng Khác

Có một trường hợp rất hiếm là **Bệnh Ghép Đồi Chủ Do Truyền Máu (Transfusion Associated Graft Versus Host)** có thể xảy ra sau khi quý vị được hóa trị ung thư với liều lượng cao hoặc sau khi ghép tủy xương. Bệnh GVHD do truyền máu có thể làm thiệt mạng. Chúng tôi ngăn ngừa tình trạng này bằng cách dùng các sản phẩm được pha chế đặc biệt.

Xin cho y tá biết nếu quý vị cảm thấy có bất cứ thay đổi gì trong khi truyền máu hoặc sau đó. Quý vị nên cho bác sĩ của quý vị biết nếu trước đây quý vị đã bị phản ứng khi truyền máu. Chúng tôi có thể có các biện pháp ngăn ngừa tình trạng này lại xảy ra.

Quý vị có thể tự hiến tặng chính máu của mình hay không?

Hiến máu của chính mình là khi quý vị tự hiến tặng chính máu của quý vị trước khi giải phẫu để lưu trữ máu đó.

C&W có một chương trình cho phép một số bệnh nhân nào đó tự hiến tặng chính máu của họ. Máu này sẽ được lưu trữ (đến tối đa là năm tuần) và được truyền lại vào quý vị nếu quý vị cần trong khi giải phẫu hoặc sau khi giải phẫu. Nếu không cần đến máu của quý vị, máu này sẽ được phế thải.

Chúng tôi chỉ cung cấp dịch vụ này cho những trường hợp giải phẫu hoặc thai nghén có nhiều nguy cơ xuất huyết khiến cần phải được truyền máu.

Bạn hữu hoặc gia đình có thể hiến máu cho quý vị hay không?

Người trong gia đình đôi khi hỏi xem họ có thể hiến máu cho quý vị hay không. Trường hợp này được gọi là **Hiến Máu Riêng**. Chỉ có cha mẹ mới được hiến máu riêng cho con họ nếu trẻ dễ có nhiều nguy cơ cần phải được tiếp tế bào hồng cầu.

Trong một số trường hợp, Canadian Blood Services (Dịch Vụ Máu Canada), sẽ thu máu của cha mẹ hiến cho con. Họ sẽ không nhận máu của những người khác trong gia đình hoặc bạn hữu. Bệnh viện chúng tôi sẵn sàng truyền máu này nếu hội đủ các tiêu chuẩn của Canadian Blood Services và các loại thử máu như được thực hiện cho những người hiến máu đều đặn. Tiến trình quyết định về hiến máu riêng có thể mất đến hai tuần.

Ghi Chú: Dù có thu thập máu hiến riêng, quý vị vẫn có thể cần một sản phẩm máu, mà không thể rút được từ máu hiến riêng, chẳng hạn như albumin.

Có bằng chứng là hiến máu riêng có thể kém an toàn hơn.

- ▶ Những người hiến máu riêng, vốn thường là những người hiến máu lần đầu, dễ có thể có siêu vi khuẩn trong máu hơn những người hiến máu đều đặn cho Canadian Blood Services vốn được thử nghiệm thường xuyên. Sở dĩ như thế là vì những người hiến máu thường xuyên đã được biết là không có siêu vi khuẩn trong máu nhiều lần.
- ▶ Trẻ em được truyền máu từ một người trong gia đình dễ có nguy cơ bị Bệnh Ghép Đới Chủ (Graft Versus Host Disease) [GVHD] hơn - xem đoạn trước. Để ngừa tình trạng này, máu của cha mẹ phải được pha chế đặc biệt.

Quý vị có cần phải ứng thuận trước khi được truyền máu và/hoặc các sản phẩm máu hay không?

Bác sĩ của quý vị sẽ yêu cầu quý vị ký một mẫu Ứng Thuận sau khi đã nói chuyện với quý vị về vấn đề truyền máu và quý vị đã được giải đáp mọi thắc mắc.

Nếu quý vị không đồng ý cho truyền máu và/hoặc các sản phẩm máu, quý vị phải ký một mẫu Từ Chối Ứng Thuận.

Khi quý vị cần được truyền máu thì diễn tiến sẽ ra sao?

Chúng tôi sẽ rút một ít máu của quý vị và gửi đến C&W Transfusion Medicine Laboratory (Phòng Thí Nghiệm Y Khoa Truyền Máu C&W). Họ thử nghiệm mẫu máu này và so với máu hiến để chắc chắn là máu dùng để truyền tương hợp với máu của quý vị. Sau đó máu hiến sẽ được dán tên của quý vị. Máu (hoặc sản phẩm máu) được truyền cho quý vị bằng kim tiêm vào tĩnh mạch, thường là ở cánh tay. Trong khi truyền máu sẽ có y tá đo thân nhiệt, huyết áp và nhịp tim của quý vị.

Những cách khác thay cho truyền máu gồm có gì?

Đôi khi có thể áp dụng những cách khác:

- ▶ Các phương thức giải phẫu đặc biệt có thể giảm bớt số lượng mất máu.
- ▶ Các loại dung dịch khác có thể được sử dụng ngắn hạn để thay thế số máu bị mất.
- ▶ Một số loại thuốc có thể giúp ngăn chặn chảy máu hoặc giúp cơ thể sản xuất các tế bào máu mới.

Tất cả những cách này đều có một số rủi ro. Xin hỏi bác sĩ của quý vị về những cách này. Như vậy quý vị sẽ hiểu rõ vấn đề và quyết định xem cách nào tốt nhất cho mình.

Quý vị có thể hỏi thêm chi tiết ở đâu?

Xin hỏi bác sĩ của quý vị nếu quý vị muốn biết thêm chi tiết hoặc nếu vẫn còn thắc mắc.

Do Ban Truyền Máu Biên Soạn
Hiệu Đính Tháng Bảy 2007

©2007 BC Children's Hospital